

ธรรมะใกล้มือ

สี่ทัพปลดแอก

เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี

พุทธ
ทาส
ภิกขุ

ชุดธรรมะ ๙ ตา

อิทัปปัจจยตา

พุทธทาสภิกขุ

ISBN 978-616-93803-5-1

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๕

จำนวน ๒,๕๐๐ เล่ม

การบรรยาย อบรมพระนวกะในพรรษา ปี ๒๕๒๖

วันที่แสดง ๒๖ สิงหาคม ๒๕๒๖

รหัส 2115260826120

ถอดเสียง รัชฎา โสภโณดร

ตรวจทาน พรทิพย์ เจริญชัยพุกษา

บรรณาธิการ นันทวัฒน์ ศุภวราพงษ์

พิสูจน์อักษร กลุ่มงานจดหมายเหตุ

ภาพปก ณิชุนน บางแค

กราฟฟิค Art and Soul

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด โทร. ๐ ๒๕๐๑ ๙๕๐๑

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย มูลนิธิจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ถนนนาคมิตรไฟสาย ๒

แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

สมทบหนังสือ

โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐ ต่อ ๕๑๐๑

[cgs@bia.or.th](mailto:cds@bia.or.th)

ไลน์ไอดี @codhammaspace

ธรรมทาน กับ การทำหนังสือ

ที่ใครจะรู้ว่า ต่างกันอย่างไร ลองแยกเล่มหนังสือ ออกดู จะเห็นว่า มีอยู่สองอย่าง คือ กระดาษที่พิมพ์ กับ ความรู้ หรือคุณธรรมที่ดี ที่ซ่อนอยู่ในหนังสือเล่มนั้น. การทำหนังสือ ย่อมหมายถึง การหาความรู้ ด้วยเอาตามตามตัว การ พร้อมทั้งการหากระดาษ และ ~~กระดาษ~~ ^{งาน} ในกรณี หนังสือหนึ่ง อย่างก็พอ ทั่วไป.

ส่วนการธรรมทาน ย่อมไม่เป็นอย่างนั้น ความรู้ นั้นให้เปล่า ก็ดีแล้ว, ส่วนกระดาษ หรือ วัสดุ นั้น ^{และ วัสดุ วัสดุ} ที่ใช้ตามรู้ นั้น มัก ต้อง ขอคืน เช่นเดียวกับกระดาษที่ ใช้ให้แล้วไปถวายพระที่วัด. ขอคืน เพราะคน ต้อง ใ้ไปถวาย อีกหลายครั้ง! จนกระทั่งถึงครั้งที่สุด.

งานธรรมทาน มักถูกมองว่าเป็นการทำหนังสือไป ขอ ขอบพิจารณาด้วยดี ด้วยดี ทั้งสองอย่าง, จะได้เห็นใจกันดี, และร่วมมือกันดี.

สารบัญ

กฎอิทัปปัจจยตา : เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี	๗
แม้เรื่องที่เราเรียกว่า "ฟลุค" ก็เป็นไปตามกฎอิทัปปัจจยตา	๑๕
กรรมเก่า มีอำนาจน้อยกว่าอิทัปปัจจยตาปัจจุบัน	๑๙
ในอิทัปปัจจยตาไม่มีคำว่าดี-ชั่ว	๒๗
ทุกสิ่งเป็นเพียงกระแสแห่งอิทัปปัจจยตา	๒๙
เห็นอิทัปปัจจยตาคือเห็นธรรม	๓๓

อิทัปปัจจยตาเป็นกฎธรรมชาติ
มีความหมายที่สำคัญก็คือว่า
เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี

กฎอิทัปปัจจยตา : เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี

ในวันนี้จะพูดโดยหัวข้อว่า “อิทัปปัจจยตาช่วยได้” อีกครั้งหนึ่ง เพราะเกรงว่าที่แล้วมานั้นยังไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจชัดเจน ทั้งในตัวเรื่องอิทัปปัจจยตาก็ดี หรือวิธีที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ก็ดี จึงขอพูดอีกครั้งหนึ่ง

อิทัปปัจจยตาเป็นกฎธรรมชาติ มีความหมายที่สำคัญก็คือว่า เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี หมายความว่า เมื่อสิ่งนี้มีแล้วสิ่งนี้มันต้องมี เมื่อสิ่งนี้เกิดขึ้นแล้วสิ่งนี้จะต้องเกิดขึ้น มันเป็นกฎของธรรมชาติ ธรรมชาติเป็นคำพูดที่เราบัญญัติขึ้นสำหรับใช้เรียกสิ่งที่มีมันเป็นอยู่เอง มันมีอยู่เอง ในตัวมันเอง

แม้ว่ามนุษย์เราจะได้วิวัฒนาการในลำดับที่สูง สูงกว่าธรรมชาติ อย่างอื่น กว่าสัตว์ในระดับต่ำกว่า กว่าต้นไม้ กว่าอะไรก็ตาม มา

ถึงเป็นคน และก็ยังเป็นคนในระดับสูง แม้ว่ามันจะสูงขึ้นไปถึงไหน มันก็ไม่พ้นไปจากอำนาจของธรรมชาติ เช่นว่าจะไปเป็นเทวดา ไปเป็นพรหมก็ตาม มันก็ไม่พ้นไปจากอำนาจของธรรมชาติ คือกฎอิทัปปัจจยตา เป็นอันว่าให้นอนใจเสียได้ว่าจะยังคงอยู่ใต้อำนาจกฎอิทัปปัจจยตา ในข้อที่ว่าเมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้ต้องมี เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้ต้องมี เมื่อทำให้สิ่งนี้เกิดขึ้นและก็สิ่งถัดไปก็จะต้องเกิดขึ้น เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี

ต้องหลับตาเห็น ลืมตาก็เห็น หมายความว่าลืมตาเห็นก็ดูให้ลึกซึ้งหน่อย เพราะไม่มีอะไรที่มันกำลังไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกฎเกณฑ์ อันนี้ นับตั้งแต่ขี้ฝุ่นเม็ดหนึ่ง เป็นทราย เป็นดิน เป็นก้อนหิน เป็นต้นไม้ที่ประกอบกันขึ้นเป็นต้นไม้ มันก็เห็นชัดว่ามันเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยในต้นไม้ แม้แต่ในก้อนหินก็ขอให้รู้ว่ามันก็มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยไม่อย่างนั้นมันสลายตัวไม่ได้ในที่สุด ในทรายสักเม็ดหนึ่งมันก็มีกฎอันนั้นที่เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย แต่มันช้ามาก ที่จริงมันก็ได้ช้ามากหรือมาก มันไปตามกฎนั้นแหละ กฎมันทำได้อย่างนั้นหรือมันต้องทำอย่างนั้น

ความเปลี่ยนแปลงในบางสิ่งบางอย่างมันช้าในความรู้สึกของเรา บางอย่างรู้สึกกว่าเร็วในความรู้สึกของเรา แต่นั่นมันเป็นความรู้สึกของเรา ไม่ใช่ความจริงของธรรมชาติ ความจริงของธรรมชาติมันไป

เท่านั้นแหละ แล้วมันไม่ได้มีขำมีเร็ว เพราะธรรมชาติมันไม่ได้ต้องการอะไร ความช้าหรือความเร็วนั้น มันอยู่ที่ความต้องการของสิ่งที่มีมันมีความต้องการ ที่มันรู้สึกต้องการ ถ้ามันไม่ต้องการอะไรเลย มันไม่มีช้า จะช้าหรือเร็วก็คือความเร็วที่ต่างกันเท่านั้น ไม่ควรจะเรียกว่าช้าหรือเร็ว ควรจะมองดูว่าเป็นความเร็วที่ต่างขนาด ขนาดกัน ความเปลี่ยนแปลงบางอย่างเราพูดว่าช้า บางอย่างเราพูดว่าเร็ว บางอย่างก็ว่าเร็วมาก แต่ถึงอย่างนั้นมันก็คือลักษณะเดียวกัน คือความเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี

ลืมตาให้เห็น สิ่งที่เห็นได้ด้วยตา และถ้าเห็นไม่ได้ด้วยตาก็หลับตาเสีย ก็เห็นด้วยใจ ก็เห็นได้ลึกกว่า เห็นได้ละเอียดกว่า มันก็ยังเห็นว่าทุกสิ่งมันเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุตามปัจจัย เพราะมีสิ่งนี้เป็นปัจจัย สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น อย่างนี้เป็นต้น

บางคนอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องพูดเล่น เป็นเรื่องทำไปทำมาไม่บ้าๆบอๆ ทำไปทำไม ที่ทำอย่างนั้นนะจะทำไปทำไม จะบอกว่าที่ทำอย่างนั้นแหละคือดีที่สุด เป็นประโยชน์ที่สุด ให้รู้ว่ามันจะประเสริฐที่สุด ซึ่งจะได้ว่ากันทีหลังว่าประเสริฐอย่างไร

เดี๋ยวนี้ขอให้รู้กันเสียก่อนว่า เมื่อรู้สึกอยู่ซึ่งความที่สิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี สิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี มันทำให้เราเกิดความรู้สึกอย่างไร สำคัญ ถ้ามันมองเห็นความต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกฎอย่างนี้ๆ มันก็ไม่ต้อง

รู้สึกยินดี-ยินดีร้าย หรือรู้สึกหดหู่ รู้สึกเป็นทุกข์

ทุกอย่างมันเป็นไปตามกฎของอิทัปปัจจยตา ซึ่งเราเป็นผู้ทำให้ เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎของอิทัปปัจจยตา โดยที่เราไม่ต้องหวังว่า มันจะเป็นผลออกมาให้เรา ถ้ามันยังต้องหวังอยู่ว่ามันจะเป็นผล ออกมาให้เรา อย่างนี้เรียกว่ายังไม่เห็นกฎอิทัปปัจจยตา ถ้าเห็น กฎอิทัปปัจจยตา มันก็เห็นว่า เอ้า, มันก็ออกมา ๆ ๆ อยู่ตลอดเวลา

เรื่องนี้เมื่ออุปมาในบาลีหลายอย่าง เช่นว่า แม่ไก่ฟักไข่ให้ลูกวิธี และก็ไม่ต้องหวังว่าลูกไก่จะออกมาจากไข่ ถ้าไปหวังว่าลูกไก่จะออกมา จากไข่นี้มันก็จะ เป็นแม่ไก่ที่ไม่รู้อะไร เป็นแม่ไก่ที่บ้าแล้วก็ได้ หรือว่า ขาวนา เมื่อได้ไถนา ดำนา ปลูกข้าวไปแล้ว ก็ไม่ต้องหวังว่ารวงข้าว จะออกมา รวงข้าวจะออกมา มีเปรียบเทียบหลายอย่างในลักษณะอย่างนี้ ฉะนั้น มันเห็นอยู่ว่ามันออกมาโดยกฎของอิทัปปัจจยตา

คนที่ไม่ได้เรียนเรื่องนี้ มันก็ไม่ว่าเรียกว่าอะไร ไม่เรียกถูก เรียกว่าอิทัปปัจจยตา แต่เดี๋ยวนี้เราเรียนกันแล้ว รู้กันแล้ว ชื่อนี้เรียกว่า กฎอิทัปปัจจยตา มันทำงานอยู่ ฉะนั้นเราก็ผสมโรงกันไป ก็คือทำงาน ให้สนุก เป็นสุขได้เมื่อกำลังทำงาน นั่นเอง

ถ้ามันไม่ออกมาตามที่ต้องการก็แปลว่ามันทำผิด มันทำผิด กฎอิทัปปัจจยตาก็ไม่ต้องเป็นทุกข์หรือ เพราะเห็นชัดว่ากฎอิทัปปัจจยตา มันตายตัว จะไปเสียใจ เสียเวลาทำไม ก็ทำใหม่ให้ถูกต้องตามกฎ

ของอิทัปปัจจยตา เหมือนอย่างกับฝากไว้กับภฎอิทัปปัจจยตา ซึ่งเป็น
สิ่งที่แน่นอนและตายตัว อย่างนี้เรียกว่า มันช่วยได้ คือช่วยได้มากที่
จะไม่ต้องเป็นทุกข์ และก็ต้องได้รับความสุข

ไว้ใจในความแน่นอนและเที่ยงตรงของภฎอิทัปปัจจยตา ไม่มี
คำว่าผิดหวัง มันเป็นไปตามภฎอิทัปปัจจยตา มันไม่มีคำว่าผิดหวัง
สำหรับใคร เพราะเรายอมรับสภาพอิทัปปัจจยตา แล้วก็จะไม่รู้สึกรว่า
เราเป็นผู้ผิดหวัง ผู้สมหวัง เพราะมันขึ้นอยู่กับภฎอิทัปปัจจยตา

ถ้ามันมีผลออกมาไม่ตรงตามที่ต้องการก็เพราะเราไม่รู้จัก
ทำให้มันตรง และก็ไม่ต้องจะถือว่าเสียหายหรือขาดทุน สุนฺณเปลา
ไม่ได้รับอะไร เรื่องนี้ขอเตือนกันไว้บ่อยๆ ว่า อย่าให้มีอะไรที่รู้สึก
ผิดหวัง สุนฺณเปลา อย่างน้อยที่สุดมันก็ต้องได้ความรู้เรื่องอิทัปปัจจยตา
นั่นเอง เพราะมันมีอย่างนี้

ฉะนั้น ความรู้เรื่องอิทัปปัจจยตานี้จะมีค่ามากกว่าผลที่เราจะ
ได้รับเป็นวัตถุ เป็นเงินเป็นทอง อะไรเสียอีก นี่ถ้ามันฉลาดแล้วก็ไม่มี
อะไรที่เสียหรือผิดหวัง มันมีแต่ได้ ถ้าทำให้ถูกต้องตามภฎอิทัปปัจจยตา
แล้วมันจะมีแต่ได้ ไม่มีเสีย แม้ในรูปแบบที่ออกมาเป็นความขาดทุน
มันก็เสียในส่วนเงินที่ไม่ได้ แต่มันได้อะไร คือความฉลาด ที่เป็นความ
ฉลาดอย่างยิ่ง ซึ่งแพงกว่าที่มันขาดทุน คือเราจะหาเงิในเรื่องทำให้
ขาดทุน เลยไม่มีอะไรที่ขาดทุน หรือเสียไป หรือผิดหวัง

ดูจะเป็นการพูดเอาเปรียบอยู่มาก ที่ว่าไม่มีอะไรที่ขาดทุนหรือ ผิดหวัง ออกมาในรูปไหนเราต้องได้อย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ เพราะ มองเห็นอิทัปปัจจยตาเป็นหลัก เป็นประธานอยู่ เมื่อเราเห็นอิทัปปัจจยตาอยู่ ทำการงานอยู่ มันก็ทำด้วยจิตที่ปกติ จิตที่เฉลียวฉลาด ไม่เป็นทาสของกิเลส

คนที่ไม่รู้เรื่องอิทัปปัจจยตามันงงมาย มันก้มหน้าทำอะไร ไปตามกิเลส เป็นทาสของกิเลส เป็นทาสของตัณหา สนองตัณหาของตัวเอง เป็นทาสของตัณหาตลอดเวลา ถ้าทำด้วยอิทัปปัจจยตามันเกิดตัณหา ไม่ได้ ถ้ายังเกิดตัณหาได้ มันก็ไม่ใช่ผู้เห็นอิทัปปัจจยตา ถ้าเห็น อิทัปปัจจยตาอยู่ ตัณหาแทรกเข้ามาไม่ได้ นี่มันควบคุมตัณหาไว้ได้ หรือว่ามันฆ่าตัณหาเสียเลยก็ได้ ตัณหาไม่มีทางเกิด

ถ้ามีความรู้โดยประจักษ์เรื่องอิทัปปัจจยตา มันทำให้ไม่เกิด ตัณหา มันไม่มีค่าทางเวลา ถ้าไม่มีตัณหา เวลาไม่มีค่า ไม่เกิดความ ทรมานด้วยความที่ไม่ทันเวลา เป็นต้น

เรื่องไม่ได้อย่างใจ เรื่องไม่ทันเวลา นี่มันทรมานจิตใจคนมาก มันกัดอย่างยิ่ง มันกัดอย่างเจ็บปวด นี่เรียกว่ามันก็ช่วยได้ ไม่ต้อง เป็นทาสของตัณหา

เราก็ทำไปโดยประสมกลมกลืนกันกับกฎของอิทัปปัจจยตา ไม่คุมพวก คุมกำลังกัน จะทำอะไรที่ไม่ตรงตามกฎอิทัปปัจจยตา แต่

ตรงตามความต้องการของตนๆ เดียวนี้ในโลกมันหาความยุติธรรมไม่ได้ เพราะมันไม่ยอมรับสภาพอันนี้ มันจะเอาแต่ประโยชน์ของมันก็หาวิธีที่จะเอาแต่ประโยชน์ของตน และมันก็คุมพวก หาพวก หาพวกให้มากเข้าไว้ บังคับกรณีให้เป็นไปในตามประโยชน์ของพวกของตน มันก็หาความถูกต้องหรือหาความเป็นธรรมไม่ได้ โลกนี้มันก็มีแต่ความไม่เป็นธรรม ความไม่ยุติธรรม ความไม่ถูกต้อง แม้แต่สักนิดเดียว แม้แต่สักนิดเดียว

ยิ่งเป็นองค์การใหญ่ขนาดองค์การโลก มันก็ยิ่งทำตามกิเลส ตันหาหนักมาก เท่ากับที่มันใหญ่ มันไม่ไปตามกฎของอิทัปปัจจยตา หรือกฎของพระเป็นเจ้าเลย โลกนี้มันก็ยุ่งเหยิงหมด

แต่เราก็มักจะนิยมกันว่าถูกแล้ว เมื่อองค์การใหญ่หรือว่าสมาคมใหญ่ หรือว่าสภาใหญ่ เขาลงมติกันอย่างไรก็ต้องยอมรับ หารู้ไม่ว่ามันเป็นการกระทำที่ฝืนกฎอิทัปปัจจยตา โดยใช้กิเลส ตัณหาของคนจำนวนมากเหล่านั้นรวมกัน แล้วก็มุ่งหมายไปตามความต้องการของตน โดยไม่เคารพต่อกฎของธรรมชาติ มันก็ผิดกฎธรรมชาติ มันสวนทางกัน คือมันไม่เป็นไปในทางสันติภาพ มันเป็นไปในทางวุ่นวาย ทางวิฤตติการณ แต่มนุษย์ก็ยังตั้งใจว่าจะเอาให้ได้ จะบังคับเอาให้ได้ มนุษย์จะรวมหัวกันเหมือนกับว่า ต่อต้านพระเจ้า ต่อต้านกฎของอิทัปปัจจยตานั้นเอง เราจึงไม่ประสบ

สันติภาพในโลกอยู่ทุกวันนี้และตลอดไปในกาลข้างหน้าด้วย ถ้าไม่ทำอะไรให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายของอิทัปปัจจยตา มุ่งมาดแต่จะให้ตรงกับกิเลสตัณหาของตัวเอง แม้จะคุมพวกกันได้ตั้งครึ่งโลกหรือต่อให้ทั้งโลก มันก็สำเร็จไม่ได้ คือไม่มีสันติภาพขึ้นมาได้

นี่ขอให้รู้ว่ามันเจียบขาดขนาดนี้ และถ้าไม่ถือเป็นกฎ เป็นหลักอย่างแน่นอนตายตัวแล้ว มันก็ไม่มีทางที่จะเอาชนะความทุกข์ได้

แม่เรื่องที่เราเรียกว่า "ฟลุค" ก็เข้าไปตามกฎอิทัปปัจจยตา

ที่นี้ก็อยากจะพูดเลยไปถึงว่า แม่เรื่องที่เราเรียกกันว่า "ฟลุค" คือ บังเอิญเป็น... ที่เรียกกันว่าฟลุคๆ ภาษาค่อนข้างโศกโศก แม่เรื่องฟลุคทั้งหลายมันก็เป็นเรื่องที่เป็นไปตามกฎของอิทัปปัจจยตา ไม่ใช่ว่ามันจะนอกกฎอิทัปปัจจยตาไปได้

เรื่องฟลุคของอะไรก็ตามใจเถอะ ที่คุณดูเอาเองก็แล้วกันในโลกนี้มันเต็มไปด้วยเรื่องฟลุค คือเรื่องที่ยังไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมนุษย์ หรือที่มนุษย์หวัง มันเป็นเรื่องฟลุค ในเรื่องฟลุคทั้งหลายมันมีอิทัปปัจจยตาในส่วนที่มันจะฟลุค

พูดนอกเรื่องหน่อย ที่ว่าสวนโมกข์นี้มีคนบางคนเขียนบันทึกไว้ว่าเต็มไปด้วยเรื่องฟลุค ไอ้การที่มันจะเกิดมีสวนโมกข์ขึ้นมาได้ในสภาพอย่างนี้มันเป็นเรื่องฟลุค ตลอดเวลาตั้งต้นมา กระทั่งฟลุคใน

ข้อที่ว่าผมเรียนบาลีไม่สำเร็จ ไม่ชอบเรียนบาลี และออกมาตั้งวัดป่า
อย่างนี้ คนคนนั้นเขาก็เห็นว่าเป็นเรื่องฟลุค และก็มิอะไรที่บังเอิญ
มาผสมรอยกัน มันก็เป็นเรื่องฟลุค ได้คนที่จะช่วยกันทำให้สำเร็จ
อย่างนั้นอย่างนี้ได้ มันก็เป็นเรื่องฟลุค ความจริงมันก็ควรจะรู้สึก
อย่างนั้นแหละ เพราะว่าเราก็ไม่มีเงินมีทองอะไรนัก แต่มันก็ฟลุค
จนมีคนช่วยทำนั่น มีคนช่วยทำนี่ ทำอย่างกับที่เรียกว่ามันฟลุค มีคน
ช่วยกวาดขยะอย่างกับเป็นบ้า คุณไม่เรียกว่าฟลุคหรือ มีคนช่วยอาสา
ทำครัว ทำช่างไม้บ้าง ทำอะไรบ้าง มันก็เป็นเรื่องฟลุคทั้งนั้นแหละ

มันมีสถานที่ ฟลุคให้ได้มีสถานที่ เพราะว่าเมื่อจะเอาเข้าจริง
จะหามันก็หายาก แล้วทำไมมันเกิดได้ มันก็เหมือนกับเรื่องฟลุค

มีเครื่องอุปกรณ์ เครื่องใช้ เครื่องมือต่างๆ มันก็เป็นเรื่องฟลุค
ถ่ายวิดีโอเทปนี้มันเรื่องบ้ามันก็เป็นเรื่องฟลุค ฟลุคจนได้บ้า ผม
ไม่เห็นด้วยหรอกนะ พูดตรงๆ ไม่เห็นด้วย มันเปลืองเปล่านั้น เกิน
ความจำเป็น

อะไรๆ มันก็เป็นเรื่องฟลุคเหลือที่จะคำนวณได้ ถ้าอย่างนั้น
ก็อย่าเข้าใจว่ามันไม่ใช่กฎอิทัปปัจจยตา มันก็เป็นเรื่องฟลุคโดย
อิทัปปัจจยตา หรืออิทัปปัจจยตาที่มันแหวกแนว หรือมันลัดคิว หรือ
เป็นอะไรก็ตามแล้วแต่จะเรียก

ที่พูดนี้ก็เพื่อว่ามันไม่มีอะไรที่ไม่ใช่เป็นไปตามกฎของอิทัปป-

ปัจจัยตา เดี่ยวนี้มองไม่เห็นก็ไม่ใช่ไร แต่ขอให้มองเรื่อย ๆ ไป
แล้วก็จะเห็น เดี่ยวนี้ยังมองไม่เห็น ไม่ใช่ผมจะดูถูกคุณ คุณยังมอง
ไม่เห็นจริงๆ ด้วย แต่นานไปข้างหน้าจะมองเห็นว่าแม้แต่เรื่องฟลุก
ทั้งหลายเหล่านี้มันก็เป็นเรื่องอิทัปปปัจจัยตาในรูปแบบนั้น ไม่หนีไปจาก
กฎเกณฑ์ที่ว่าเพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี

มันมีเหตุปัจจัยอะไรที่ทำให้คนคนหนึ่งมันต้องการอย่างนั้น
และคนอย่างนั้นมันบันดาลได้ มันก็บันดาลไป มันก็มีการกระทำที่
เกิดขึ้นชนิดที่ไม่ได้คาดฝันกันนัก แม้มันจะมาเร็วแบบสายฟ้าแลบ
มันก็ยังเป็นอิทัปปปัจจัยตาอยู่นั้นแหละ มันจะมารุ่งง่ามอย่างเต่าคลาน
มันก็ยังเป็นอิทัปปปัจจัยตาอยู่นั่นเอง มันไม่พ้นไปจากกฎของธรรมชาติ
อันนี้ได้ ที่เราจะต้องเข้าใจกันให้ดี ๆ แล้วจะไม่ตื่นเต้น ไม่ประหลาดใจ
ถ้ายังมีความตื่นเต้น ยังเห็นอะไรประหลาด ยังเห็นอะไรน่าอัศจรรย์
หรืออะไรลึกลับซึ่งลึกลับอยู่ นั่นก็คือผลของการที่ไม่เห็นอิทัปปปัจจัยตา
แล้วก็มักจะทำให้ทำอะไรเกินพอดี ๆ หรือว่าหย่อน ไม่พอดี

ระวังนะ! ใ้อัที่ทำอะไรไม่ถึงขนาดพอดี ที่เรียกว่าหย่อน มันก็
ไม่มีผลดี ทำอะไรเกินขนาด มันก็เรียกได้ว่ามันเกินกฎที่ถูกต้อง แล้ว
มันก็ไม่ดีผลดี จะต้องระวังให้พอดี อิทัปปปัจจัยตาที่ถูกต้องและพอดี
แห่งกรณีนั้น ๆ

เขื่อกรรมนั้นถูกแล้ว แต่มันมีอีกสิ่งหนึ่ง
ถ้าทำให้ถูกต้องตามกฎหมายของมันแล้วกรรมก็จะยกเลิกไปเอง

กรรมเก่า มีอำนาจน้อยกว่า อิทัปปัจจยตาปัจจุบัน

ในเมื่อมนุษย์ไม่รู้เรื่องนี้ เขาคงโง่หลงไปตามผัสสะของเขาที่ผัสสะของเขาจะชวนให้เขาคิดว่าอย่างไร เขาเห็นด้วยตา เขาคล่ำด้วยมือ เขาก็จะต้องคิดไปตามนั้น จนเกิดเป็นความแตกต่าง เป็นข้อที่ต้องถกเถียง หรือทู่เถียง หรือทะเลาะวิวาทกันเลย แม้โดยความคิดเห็น เมื่อวิวาทกันโดยความคิดเห็นแล้ว ไม่เท่าไรหรอกก็ต้องวิวาทกันโดยร่างกาย โดยมือ โดยไม้ โดยอาวุธ

เอ่อ นึกได้ถึงโคลงโลกนิติโคลงหนึ่ง คือรู้สึกว่าคุณแต่งโคลงโลกนิตินั้นยังไม่รู้เรื่องนี้ หรือรู้ไม่ถึงที่สุด นั่นคือโคลงบทที่ว่า เมื่อเจ็บไข้ขึ้นมา เขามีว่า...

หมอแพทย์ทายว่าไข้

ลมคุม

โหรว่าเคราะห์แรงรุม

โทษให้

แม่บอกว่าผีกุม

ทำโทษ

ปราชญ์ว่ากรรมเองไซ้

ส่งให้เป็นเอง*

ผมชอบท่องโคลงบทนี้มาแต่เล็กๆ คือ หมอ แพทย์ ก็บอกว่า "อ้อ! มันเป็นโรค เป็นร่างกายผิดปกติ นี่เป็นโรค เป็นเรื่องลม เรื่องเลือด เรื่องอะไรก็ตาม ผิดปกติในทางเจ็บไข้"

ข้างโหรก็บอกว่า "โอ้! ไม่ใช่ เพราะโชคชะตาดวงดาวต่างๆ มันเป็นเหตุให้เจ็บไข้"

ข้างพ่อมดหมอผี แม่ดหมอผีก็ว่า "ผีต่างหากเล่า ผีต่างหาก เข้ามาทำเรื่องนี้ให้เจ็บให้ไข้"

ทีนี้ปราชญ์ว่า "กรรมเองไซ้ ส่งให้ เป็นเอง" ส่วนนักปราชญ์นั้นเขาว่ากรรม และฟังดูก็รู้ว่ากรรมแต่หนหลังส่งให้มาเป็นอย่างนี้ นี่แสดงว่าคำว่าปราชญ์ในกรณีนี้ไม่รู้เรื่องอิทัปปัจจยตา จึงว่ากรรมเป็นเรื่องกรรมทำให้เป็นอย่างนี้

ที่จริงกรรมนั้นมันมีอำนาจน้อยกว่าอิทัปปัจจยตา หรือจะเรียกว่าเป็นอิทัปปัจจยตาก็ได้ แต่เป็นอิทัปปัจจยตาตัวเล็กๆ ที่มันแก้ไขได้ด้วยอิทัปปัจจยตาตัวใหญ่ๆ

อย่างที่ยังก่อนได้เอามาเล่าให้ฟังทีหนึ่งแล้วว่า พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า สุขหรือทุกข์มิได้มาแต่กรรมเก่า มันมาจากการทำผิดหรือ

* ที่ถูกคือ ปราชญ์ว่ากรรมเองไซ้ ก่อสร้างมาเอง

ทำถูกต้องกฎอิทัปปัจจยตา เดียวนี้แหละ เดียวนี้มันทำผิดหรือทำถูกต้อง
กฎอิทัปปัจจยตา หมายความว่าแม้กรรมเก่ามันจะมีอยู่อย่างไร มันจะ
ให้ผลอย่างไร เอ้า มาๆ ๆ แต่ถ้าเราต้อนรับมันด้วยกฎอิทัปปัจจยตา
แล้วจะไม่มีความทุกข์เลย

สมมติว่ากรรมเก่ามันจะมาทำให้เป็นทุกข์ เป็นร้อน เป็นกรรม
ชั่ว แต่ถ้าเราต้อนรับสถานการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง โดย
กฎของอิทัปปัจจยตา คือรู้จักผัสสะดี ไม่เียงเรื่องผัสสะก็ไม่มีทุกข์ และ
มันก็เอาชนะกรรมได้ นี่เรียกว่า มันยังมีสิ่งอีกสิ่งหนึ่งซึ่งเหนือไปกว่า
กรรม เชื่อกกรรมนั้นถูกแล้ว แต่มันมีอีกสิ่งหนึ่ง ถ้าทำให้ถูกต้องตาม
กฎของมันแล้วกรรมก็จะยกเลิกไปเอง กรรมทั้งหลายจะหมดฤทธิ์
หมดอำนาจไปเอง

ประโยคที่ว่า “ปราชญ์ว่ากรรมเองไซ้ริ่ ส่งให้เป็นเอง” นั่นนะ
มันเป็นเพียงปราชญ์ธรรมดา ไม่ใช่ปราชญ์อย่างพระพุทธเจ้า ถ้า
ปราชญ์อย่างพระพุทธเจ้า ท่านก็สอนว่ามันเป็นอิทัปปัจจยตา มัน
เป็นไปตามกฎอิทัปปัจจยตา และอิทัปปัจจยตานี้มันจะทำลายกรรม
ทั้งหลายจนอยู่เหนือกรรม จนสิ้นกรรม

จุดสูงสุดของพุทธศาสนาคือความสิ้นกรรม หมดกรรม เหนือ
กรรม อันนั้นแหละมันจะแก้ปัญหาคันสุดท้าย ไม่ว่าปัญหาอะไร

ดังนั้น อิทัปปัจจยตามีอำนาจที่จะบันดาล หรือว่าจะควบคุม

หรือว่าจะแก้ไข ให้เป็นไปตามกฎของมัน เราจึงต้องศึกษาในเรื่องนี้ให้ดีที่สุด เหมือนกับจัดให้มันเดินไปอย่างถูกต้องตามที่ควรจะได้ ควรจะต้องการ คือดับทุกข์ ที่เราควรจะได้ ควรจะต้องการ ก็คือดับทุกข์ ที่นี้เราจะต้องจัดให้ถูกต้องตามกฎของอิทัปปัจจยตา จะไปพึ่งผีสังเทวดา ผีพระเจ้า ผีอะไร ก็ไม่ถูกต้องและไม่สำเร็จ สิ่งสูงสุดคือกฎอิทัปปัจจยตา ซึ่งจะต้องให้ชื่อให้ชัดกำกับไปเลยว่า “ปัจจุบัน” ใช้คำว่า “อิทัปปัจจยตาปัจจุบัน”

อิทัปปัจจยตาทั่วไปๆ มันยังกำกวม อิทัปปัจจยตาปัจจุบันนี้ คุณจะต้องสนใจมาก มีและใช้ให้ทันที่ทันที ทันเวลา ทันเหตุการณ์ อะไรๆ มันจะแก้ปัญหาได้หมด โดยการใช้อิทัปปัจจยตาปัจจุบัน อิทัปปัจจยตาปัจจุบันนี้แหละจะสามารถแก้ไขอิทัปปัจจยตาอดีต อิทัปปัจจยตาอดีตทำผิดไว้อย่างไร อิทัปปัจจยตาปัจจุบันจะช่วยแก้ไขได้ เลิกสร้างได้ ทำให้ถูกเสียใหม่ได้ แล้วอิทัปปัจจยตาปัจจุบันนี้จะช่วยให้อิทัปปัจจยตาในอนาคตเป็นไปได้อย่างดี อย่างตรงความประสงค์ ยิ่งขึ้น คือจะได้ผลดีและง่ายกว่าที่จะไม่มีอิทัปปัจจยตาปัจจุบันเป็นเครื่องสนับสนุน หรือว่าเป็นจุดตั้งต้น

ขอให้สนใจคำว่าอิทัปปัจจยตาปัจจุบัน นี่มันจะช่วยได้หมดทุกอย่างๆ จนออกชื่อมาไม่ไหว นับไม่ไหว ปัญหาอะไรทุกชนิดทำให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของอิทัปปัจจยตาปัจจุบัน หรือเฉพาะหน้า ถ้าที่

เป็นมาแล้วแต่ในอดีตมันไม่น่าปรารถนา ไม่พึงปรารถนา มันก็ทำให้หมดไปได้โดยการทำให้ถูกต้องเสียใหม่ในอิทัปปัจจยตาปัจจุบัน

คนบางคนที่เขาไม่ไปพุทธศาสนาหรือว่าเขาไม่เห็นด้วย เขาว่าการแสดงอาบัติของพระเป็นการโกหกและหลอกลวงต่อกฎของกรรม เมื่อทำผิดแล้วจะมาแสดงอาบัตินาง่ายๆ ให้หมดไปได้อย่างไร มันมีหลักว่ากรรม กรรมเป็นของจริงต้องให้ผลแน่ ทำผิดแล้วจะยกบาปยกกรรม กันได้อย่างไร

ผมมีความเห็นไปในทางที่ว่ามันยกได้ เพราะมันมีอิทัปปัจจยตาปัจจุบันเกิดขึ้นมาใหม่ ทำให้ล้มเลิกอิทัปปัจจยตาชุดเก่า ซึ่งทำผิดเป็นอาบัตินั้นก็เป็นอิทัปปัจจยตาชุดเก่า และก็แสดงอาบัติด้วยวิธีการอย่างถูกต้อง ด้วยจิตใจที่ถูกต้อง ด้วยการกระทำที่ถูกต้อง ไม่ใช่ นั่งงมงายๆ ทำพิธีแล้วมันก็จะสำเร็จ นั่นนะมันเป็นอิทัปปัจจยตาปัจจุบัน มันเปลี่ยนใหม่หมด ความคิด การกระทำ หรืออะไร การแสดงอาบัตินั้นมันก็มีผลสิ ไม่ใช่ฝันหลักกรรม ผิดหลักกรรมอะไรไม่ใช่ อย่างมอหยาบๆ อย่างมองลวกๆ มองให้ดีๆ

แต่ก็อดไม่ได้ที่ขังจะสงสัยว่าการล้างบาป พิธีล้างบาปของศาสนาอื่น โดยเฉพาะศาสนาคริสต์นี่เขาจะมีหลักการอย่างไร ก็ไม่ทราบ เรื่องล้างบาป ทำพิธีล้างบาป นี้มีมาตั้งแต่ก่อนพุทธกาล ในอินเดียก็มีเรียกว่าพิธีโรวณะ โรวณะ แปลว่าอาบหรือล้าง พวกพราหมณ์

เขาทำพิธีโหราะอย่างนั้นอย่างนี้ เรื่องบุญชัณฺณั้นแหละ ก็ล้างบาป ถ้าอย่างนี้ไม่ได้หรอก ทำพิธีล้างบาปด้วยการเอาแพะมาฆ่า หรือทำพิธีแบบนั้น มันต้องทำอย่างถูกต้อง ที่ว่าจะเปลี่ยนความรู้สึก คตินึก หรือการกระทำกันเสียใหม่ มองเห็นสิ่งที่จริงกว่า แน่นอนกว่า เปลี่ยนหมดในความรู้สึก คนนั้นจึงจะหมดบาป หมดเคราะห์ หมดโศก หมดอะไร และตั้งต้นกันใหม่ได้

นี่ อิทัปปัจจยตาปัจจุบันจะเพิกถอนอิทธิพลของอิทัปปัจจยตาอดีต แล้วจะสร้างอิทธิพลอิทัปปัจจยตาอนาคต ดังนั้น เราจึงมีการก้าวหน้าเลื่อนขั้นๆ ก้าวหน้าเลื่อนขั้นไปสู่จุดหมายปลายทางที่มนุษย์ควรจะได้ คือเราอาจจะใกล้พระนิพพานเข้าไปทุกที การที่ชีวิตนี้จะเปลี่ยนแปลงใกล้พระนิพพาน คือบรรลุมรรคผลกันไปตามลำดับนั้นมันก็ด้วยการกระทำที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของอิทัปปัจจยตา มันเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาเฉพาะโดยละเอียด จะมีอย่างไรมันก็ค่อยศึกษากันต่อไปเถิด แต่เดี๋ยวนี้บอกให้ทราบวิธีการหรือหลักการใหญ่มันมีอยู่อย่างนี้ เราก็จัดให้มันเป็นไปในลักษณะที่ว่านี้ จัดให้เป็นไปในลักษณะที่ว่าชีวิตนี้จะดีขึ้นๆ ๆ คือว่า... ไขคำว่าใกล้ไปในทางความดับทุกข์ยิ่งขึ้น

อิทัปปัจจยตาปัจจุบัน
จะเพิกถอนอิทธิพลของอิทัปปัจจยตาอดีต
แล้วจะสร้างอิทธิพลอิทัปปัจจยตานาคต

เรื่องดี-เรื่องชั่วมันอยู่ในสมมติของคน แล้วมันไม่จริง

คือ ที่ว่าดีของคนพาลมันก็ไม่ดีของสัตบุรุษ

ที่ว่าดีของสัตบุรุษมันก็ไม่ดีของคนพาล

ในอิทัปปัจจยตาไม่มีคำว่าดี-ชั่ว

ที่ว่าดีขึ้น ๆ ๆ นี้คำพูดสมมตินะ ถ้าเรื่องของอิทัปปัจจยตา นั้นมันไม่มีดีมันไม่มีชั่วหรอก มันมีแต่อิทัปปัจจยตา

เพราะมีสิ่งนี้เป็นปัจจัย สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เพราะมีสิ่งนี้เป็นปัจจัย สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น มันไม่มีคำว่าดีว่าชั่วในความหมายของอิทัปปัจจยตา แต่มนุษย์เรานี่ ที่ไหนเราชอบเราก็ว่า อย่างไรเราชอบเราก็ว่าดี อย่างไรเราไม่ชอบเราก็ว่าชั่ว ฉะนั้น ดีชั่วนี้มันเกิดมาจากปากของมนุษย์ มีความรู้สึกต้องการ ถ้ามันตรงความต้องการของตัวเองชอบ มันก็ว่าดี

เรื่องของคนพาลมันก็ว่าดีไปตามแบบของคนพาล เรื่องของสัตบุรุษมันก็ดีไปตามแบบของสัตบุรุษ เรื่องชั่วก็เหมือนกัน ชั่วของสัตบุรุษก็สัตบุรุษบัญญัติ ชั่วของคนพาลก็คนพาลบัญญัติ มันแล้วแต่สัตบุรุษหรือคนพาลมันบัญญัติ เรื่องดี-เรื่องชั่วมันอยู่ในสมมติของคน

แล้วมันไม่จริง คือ ที่ว่าดีของคนพาลมันก็ไม่ดีของสัตว์บุรุษ ที่ว่าดีของสัตว์บุรุษมันก็ไม่ดีของคนพาล

หรืออย่างที่คุณพยอมว่า ไข้เหล็กกับอุจจาระอันไหนมันจะดีกว่า หมาไม่กินเหล็กแต่กินไข้ ไข้คนไม่กินไข้แต่กินเหล็ก มันไม่มีทางที่จะตรงกันได้ เมื่อมันอยู่ในฐานะที่ต่างกัน ดีของคนหนึ่ง มันอาจจะไม่ดีของคนหนึ่ง

อย่างเช่นอุจจาระนี้ ใครๆ ก็ถูกสอนให้รังเกียจว่าไม่ดี แต่เดี๋ยวนี้เขาคิดจะทำเป็นปุ๋ยขายรวยกันใหญ่แล้ว อุจจาระทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์วัตถุ ดีกว่าปุ๋ยอนินทรีย์วัตถุ ซึ่งทำให้ดินเสีย

ก็เรียกว่าเราจะต้องมีทัศนคติปัจจุบัน สำหรับแก้ปัญหาให้จงได้

* พระราชธรรมนิเทศ (พยอม กลฺยาโณ)

ทุกสิ่งเป็นเพียงกระแสแห่งอิทัปปัจจยตา

เอ้า ทีนี้ก็ให้รู้จักอิทัปปัจจยตาถึงขนาดนี้ แล้วมองเห็นว่าไม่มีอะไรที่มันไม่ใช่อิทัปปัจจยตา มองเข้าไปในตัวเรา ดูสิลม ขน เล็บ ฟัน หนัง ฯลฯ ๓๒ ส่วนนี้ แต่ละส่วนๆ คือกระแสของอิทัปปัจจยตาที่กำลังหมุนไปตามเรื่องของมัน อย่างผม ขน เล็บ ฟัน หนัง

เอ้าดู “ผม” มันตั้งต้นอย่างไร เปลี่ยนแปลงอย่างไรๆ ขนก็อย่างนั้น เล็บก็อย่างนั้น ฟันก็อย่างนั้น หนังก็อย่างนั้น ดับโตใส่ฟุงก็เป็นอย่างนั้น มีระบบอิทัปปัจจยตาที่หมุนจ้อยู่ทุกส่วน

ส่วนที่เป็นจิตใจก็เหมือนกันแหละ มันก็เปลี่ยนแปลงหมุนจ้อยู่ไปตามกฎเกณฑ์ของอิทัปปัจจยตา ในตัวเราเป็นอย่างนี้ นอกตัวเราก็คือเป็นอย่างนี้ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย ก็เป็นอย่างนี้ ของคนอื่นก็เป็นอย่างนี้ ต้นไม้ต้นไม้ก็เป็นอย่างนั้น สัตว์เดรัจฉานก็เป็น

อย่างนั้น เรียกว่าเป็นอิทัปปัจจยตาอยู่ในทุก ๆ ปริมาณที่ประกอบกัน
ขึ้นเป็นสิ่งนั้น ๆ ก็แล้วกัน

เดี๋ยวนี้เราไม่ต้องเถียงกันแล้วว่า ทุก ๆ สิ่งมิได้ก่อปรชขึ้นมาจาก
ไม่ได้ประกอบขึ้นมาจากปริมาณ ในเมื่อทุก ๆ ปริมาณมันกำลังเป็น
ไปตามกฎอิทัปปัจจยตาเหมือนกับวง มันก็เต็มไปด้วยอิทัปปัจจยตา
ที่กำลังวิ่งไปในทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกหนทุกแห่ง ทุกเวลา ทุกสถานที่
เพราะว่ามันหมุน มันวิ่งอยู่ในทุก ๆ ปริมาณ แล้วมันจะยกเว้นอะไร
นี้แหละพระเจ้าอิทัปปัจจยตาควบคุมอยู่ สิ่งอยู่ในทุก ๆ ปริมาณ

ถ้าพระเจ้าที่เขามีชื่อเรียกอย่างนั้นอย่างนี้ มันทำไม่ได้หรอก
องค์เดียวจะทำมันได้อย่างไรเล่า องค์เดียวจะมานั่งจดบัญชี ให้โทษ
ให้คุณมนุษย์ตั้งหลายพันล้านอยู่ได้อย่างไรเล่า แต่ถ้ากฎอิทัปปัจจยตา
มันควบคุมอยู่ในทุก ๆ ปริมาณของสิ่งนั้น แล้วทำไมมันจะทำไม่ได้ละ
ที่มันจะทำให้เกิดดี เกิดสุข เกิดทุกข์ เกิดอะไรก็ตามขึ้นมาได้ ฉะนั้น
เราถือว่า สุขทุกข์นี้เกิดมาจากอิทัปปัจจยตาปัจจุบัน

ในพระบาลีว่าจะถือว่าสุขและทุกข์ไม่มีเหตุไม่มีปัจจัยก็ไม่ได้
มันมีเหตุมีปัจจัย ทีนี้พวกหนึ่งเขาว่าปัจจัยคือพระเจ้าอิศวร พระเจ้า
เป็นเหตุเป็นปัจจัย เราว่าไม่ใช่ พวกหนึ่งถือว่าเพราะกรรมเก่าเป็น
ปัจจัย พระพุทธเจ้าก็ว่าไม่ใช่ พระพุทธเจ้าว่า อิทัปปัจจยตาปัจจุบัน
นี้แหละเป็นเหตุแห่งสุขและทุกข์ของเรา

แม้มันจะมีกรรมเก่าที่เป็นเหตุให้สุขให้ทุกข์อย่างไรมา เราก็แก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ได้ด้วยอิทัปปัจจยตาปัจจุบัน ถ้าไม่อย่างนั้นเราก็หมด เรียกว่าหมดเนื้อหมดตัว ถ้าว่ากรรมเก่ามันผูกขาดเอาเสียอย่างเดียวแล้วเราจะทำอะไรได้ เราไม่ต้องเป็นไปตามนั้นโดยใจหัวไม่ขึ้นหรือ

เดี๋ยวนี้เรามีทางที่จะทำอะไรให้ถูกต้องเสียใหม่ให้เป็นไปตามที่ควรจะทำ ไม่ให้กรรมเก่ามาผูกขาดเสียฝ่ายเดียว เราเพิกถอนอำนาจกรรมเก่าเสียได้โดยอิทัปปัจจยตาปัจจุบัน

ทุกอย่างมันเป็นไปตามกฎของอิทัปปัจจยตา ซึ่งเรา
เป็นผู้ทำให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎของอิทัปปัจจยตา

เห็นอิทัปปัจจยตา คือ เห็นธรรม

ขอให้มองเห็นว่ามันเป็นเพียงอิทัปปัจจยตา และก็จะไม่เกิดความคิดบ้าๆ บอๆ ว่าอาตมมัน หรือตัวตน หรือตัวกู หรือของกู ตามสัญชาตญาณของความเป็นสัตว์ที่ยังโง่เขลาอยู่ มันจะรู้สึกในตัวกู ว่าของกู ว่าตัวตน ว่าของตน หรือว่าเป็นอาตมมันชนิดที่ไม่รู้จักเกิดดับเปลี่ยนแปลงตามลัทธินั้น

พูดอย่างนี้มันก็คล้ายๆ กับว่าดูถูกลัทธิของเพื่อน ลัทธิอื่น แต่มันก็จำเป็นที่จะต้องพูด เพื่อจะทำให้เรา พุทธบริษัทเรารู้จักลัทธิของตัวเองที่ว่าไม่มีตัวตน ไม่มีตัวตน ไม่มีอาตมมันชนิดนั้น ไม่มีอัตตาชนิดนั้น มันจะมีกระแสแห่งอิทัปปัจจยตา จึงเรียกว่าทุกสิ่งเป็นอนัตตา เพราะเป็นเพียงกระแสแห่งอิทัปปัจจยตา ไม่อาจจะถือได้ว่าเป็นอัตตา หรือเป็นอาตมมัน

นี่ขอให้รู้จักพระพุทธศาสนาของเราไว้ให้ถูกต้อง แล้วก็
ไม่หลงว่ามีตัวกู ซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาว่าไม่มีตัวตน เมื่อ
ไม่มีตัวกู แล้วก็ไม่มีของกู เมื่อไม่มีของกูแล้วไอ้ที่มันเป็นคู่ๆ คู่ๆ สำหรับ
ให้รัก ให้เกลียด ให้ยินดียินร้าย มันก็หมดไปเอง ไม่มีตัวกูอย่างเดียว
นะมันยกเลิกหมด ไม่มีหญิง-ไม่มีชาย ไม่มีได้-ไม่มีเสีย ไม่มีแพ้-ไม่มี
ชนะ ไม่มีกำไร-ไม่มีขาดทุน ไม่มีทุกๆ คู่ที่มนุษย์จะพูดได้ ทุกๆ คู่
จะไม่มี เพราะมันเลิกจากตัวกูซึ่งเป็นพื้นฐานเสียหมด

เดี๋ยวนี้เรามันยังมีได้-มีเสีย มีแพ้-มีชนะ มีกำไร-มีขาดทุน
มีอร่อย-มีไม่อร่อย มีมาก-มีน้อย มีเป็นคู่ๆ คู่ๆ ไม่รู้จักคู่ๆ พอเห็น
อิทัปปัจจยตา ของคู่เหล่านี้ก็กลายเป็นของไม่มี เพราะความจริงมัน
ก็มีได้มี มันมีโดยคนที่ไม่เห็นอิทัปปัจจยตาพูดเอาเอง

ขาดทุนก็คืออิทัปปัจจยตาแบบหนึ่ง กำไรก็คืออิทัปปัจจยตา
แบบหนึ่ง แต่ก็เป็นอิทัปปัจจยตาดูด้วยกันทั้งนั้น บางคนเขาก็เลือก
บัญญัติเอาอย่างนี้ดี-อย่างนี้ไม่ดี อย่างนี้กำไร-อย่างนี้ขาดทุน แต่
ถ้าเห็นอิทัปปัจจยตาจิตมันก็เฉยเป็นปกติอยู่ได้ นั่นแหละคือเห็น
ความจริง เห็นธรรมะ เห็นความจริง เห็นธรรมะ นั่นคือเห็นที่อิทัป-
ปัจจยตา พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้เองว่าเห็นปฏิจสมุปบาทคือเห็น
ธรรม เห็นธรรมคือเห็นตถาคต

พระพุทธเจ้าแม้จะปรินิพพานไปแล้วโดยพระสรีรกาย โดย

ร่างกาย แต่ยังคงอยู่โดยธรรมกาย คือ กายแห่งธรรม พระพุทธเจ้ายังคงอยู่เดี๋ยวนี้ แต่โดยธรรมกาย ไม่ใช่โดยสรีรกาย และธรรมกายของพระพุทธเจ้านั้นคือกฎอิทัปปัจจยตา พระองค์จึงตรัสว่า เห็นปฏิจ-สมุปบาทคือเห็นธรรม เห็นธรรมคือเห็นตถาคต

กฎอิทัปปัจจยตาซึ่งครอบงำทุกสิ่งอยู่ ทุก ๆ ปริมาณนั้นนี่คือสังขะอันแท้จริง คือธรรมะอันแท้จริง ธรรมชาติอันแท้จริง เรียกว่าธรรมกาย กายแห่งธรรม ผู้ใดเห็นธรรมกายนี้ผู้นั้นเห็นพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าตรัสไว้เอง ดังนั้นการเห็นอิทัปปัจจยตาคือการเห็นพระพุทธเจ้า เพราะว่าอิทัปปัจจยตานั้นคือธรรมกาย

เอ้า ที่นี้เป็นข้อสำคัญสุดท้ายที่ว่า ถ้าเราเห็นธรรมกาย เราก็มีพระพุทธเจ้าอยู่กับเราสิ เพราะเราเห็นธรรมกายอยู่โดยประจักษ์ ในความรู้สึก อยู่ในความรู้สึกของเรา ดังนั้นพระพุทธเจ้าก็อยู่กับเรา เราก็ไม่พูดแต่ปากเหมือนคนทั้งหลาย พุทธัง สาระณัง คัจฉามิ ไม่รู้ก็พันครั้งแล้วก็ไม่เห็นมีพระพุทธเจ้าเลย เพราะว่าเขาไม่ได้เห็นอิทัปปัจจยตา ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่ครอบงำสิ่งทั้งปวงอยู่แม้ในเนื้อในตัวของเขา ฉะนั้นเมื่อเรามีการเห็นอิทัปปัจจยตาในชีวิต ในร่างกายของเรา มันก็เท่ากับว่าเราเห็นพระพุทธเจ้าอยู่ในเลือดเนื้อ ร่างกาย ในชีวิตของเรา แล้วจะเอาอย่างไรกันอีก

แล้วเมื่อปฏิบัติถูกต้องตามกฎอันนั้น พระพุทธเจ้าก็เป็นสรณะ

ที่ฟังของเราได้จริง ข้อที่ตรัสว่า “จงมีตนเป็นที่ฟัง จงมีตนเป็นสรณะ” นั้นคือมีธรรมะเป็นที่ฟัง มีธรรมะเป็นสรณะ ธรรมะคำนี้ก็คือกฎของอิทัปปัจจยตา ที่เรียกว่าเป็นธรรมกายของพระพุทธเจ้า เราก็เลยมีพระพุทธเจ้าจริง สำเร็จประโยชน์ได้จริงตามที่จะได้รับจากพระพุทธเจ้า มันกลายเป็นว่ามีพระพุทธเจ้าจริง เป็นสรณะ หรือเป็นที่ฟัง

จะเรียกว่ามีธรรมะเป็นสรณะ มีธรรมะเป็นที่ฟังก็ได้ เพราะว่าพระพุทธเจ้านั้นก็คือธรรมกาย

จะพูดว่ามีตนเป็นสรณะ มีตนเป็นที่ฟังก็ได้ แต่เป็นตนอย่างนี้นะ ตนที่ตนทำเอาเอง เห็นได้เองว่ามีพระพุทธเจ้าอยู่ในเรา ไม่ใช่ตน-อาดมันของฝ่ายฮินดู ของฝ่ายลัทธิอุปันิษัท ที่เวียนว่ายอยู่ จนกว่าจะไปสู่บรมอัตตา ไม่ใช่ตนนั้น อย่าเอามาปนกัน ตนนั้นของฝ่ายลัทธิอื่นนอกไปจากพุทธศาสนา ตนนี่เป็นที่ฟังแก่ตน คือตนเห็นพระพุทธเจ้าแท้จริง ที่เป็นตัวธรรมกาย ธรรมะนั้นแหละเป็นตนในที่นี้ ที่ว่ามีตนเป็นที่ฟัง มีตนเป็นสรณะนั้น คือมีธรรมะเป็นที่ฟัง มีธรรมะเป็นสรณะ ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่ฟัง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะ

ข้อนี้เลยเป็นเรื่องจริงขึ้นมา เป็นความสำเร็จประโยชน์ขึ้นมา สมกับที่ว่าเป็นพุทธบริษัท เป็นพุทธบริษัท คือได้เกิดมาเป็นมนุษย์ และก็ได้พบกับพุทธศาสนา และก็ได้รับประโยชน์จากพระศาสนา

ไม่เสียทีที่เป็นพุทธบริษัท

ดังนั้นพุทธบริษัทจะต้องรู้สิ่งสำคัญที่สุด คืออิทัปปัจจยตาในปัจจุบัน เหมือนกับมีพระพุทเจ้า มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน มาคุ้มครองอัตรภาพร่างกายนี้อยู่ตลอดเวลาตนเอง ถ้าได้อย่างนี้ มันควรจะเป็นว่าหมดปัญหา หรือจบเรื่องกันที ไขใหม่เล่า จะเอาอะไรดีกว่านี้ได้ อีกร้อยไร มันไม่มีแล้วละ คือมันถึงสิ่งสูงสุดที่ควรจะได้ ควรจะถึงแล้วก็ไม่มีความทุกข์เลย ไม่มีปัญหาอะไรเหลืออยู่อีกเลย นั่นละเรื่องมันจบที่นั่น

ขอให้เราพยายามสนใจเรื่องนี้ ผมจึงพูดให้หัวข้อการพูดในวันนี้ว่า “อิทัปปัจจยตาช่วยได้” กันอีกครั้ง ทั้งที่พูดมาแล้วหลายครั้งแล้ว ก็ยังไม่พอ จึงขอโอกาสพูดอิทัปปัจจยตาอีกครั้ง มันจะอีกครั้งๆ อีกสักกี่ครั้งก็ไม่ทราบ ถ้ามองเห็นว่ายังไม่เข้าใจ ยังไม่เข้าถึง มันยังจะต้องอีกครั้งอีกก็ได้ ก็คือพูดย้ำและขยายความให้ชัดขึ้นๆ คือให้การเห็นธรรมะมันชัดขึ้น ยิ่งขึ้น แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น เห็นมากขึ้นก็เท่ากับว่าขยายออกไปอยู่ในตัว เมื่อมันไม่พอมันก็ช่วยอะไรไม่ได้ มันจะต้องทำให้พอด้วยการปฏิบัติที่ถูกต้อง ที่เหมาะสม สำหรับจะเข้าถึงอิทัปปัจจยตา

จึงขอพูดย้ำจากที่พูดมาแล้วครั้งก่อนๆ ว่า การเข้ามาบวชนี้เป็นโอกาสที่จะได้ทำในสิ่งที่เราอยากจะทำนั้นได้ง่ายขึ้น อย่างเช่นว่าจะถึงอิทัปปัจจยตาอย่างนี้ เราจะศึกษา เราจะปฏิบัติกันที่บ้าน

ที่เรื่อนั้น มันไม่สะดก ไม่สะดก ฉะนั้นจึงมาบวชเพื่อให้เกิดความ
สะดก ได้แล้ว ถึงแล้ว จะกลับไปที่บ้านที่เรื่อนอีกก็ได้ มันก็จะใช้
ประโยชน์ได้ดีกว่า

เหมือนกับว่าคณวิชาหลักวิทยาศาสตร์ เขาก็ต้องไปคณในห้อง
ทดลอง ซึ่งมันสะดก ไปคณวิทยาศาสตร์ ทดลองวิทยาศาสตร์ใน
ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ ถึงเสร็จแล้วมันก็ต้องเอาไปใช้นอกห้อง
วิทยาศาสตร์ ใช้นในที่ทั่วไป ไม่ว่าจะที่ไหนที่มันต้องการ ไม่ใช่คนจะอยู่
ในห้องวิทยาศาสตร์อยู่เรื่อยไป

ฉะนั้น บางเวลาเราก็เข้าห้องทดลองวิทยาศาสตร์ คือเจริญ
วิปัสสนากรรมฐาน ทำสมาธิ ถ้าประสบผลสำเร็จแล้ว มันก็ออกไปใช้
นอกห้องวิทยาศาสตร์ คือในโลกทั่วๆ ไป ให้ได้รู้ได้เข้าใจกันทั่วๆ ไป

ฉะนั้น จึงได้พยายามเข้าห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์กันบ่อยๆ
คือหาเวลาที่สงบสติอารมณ์ เปิดห้องวิทยาศาสตร์ในภายในเข้าไป
คณคว่าอยู่ที่นั่น โดยสมควรแก่เวลาอยู่บ่อยๆ ใช้เวลาสนุกสนานเล่น
หัวซึ่งเป็นเรื่องไม่สำเร็จประโยชน์ ต้องมีเวลาที่ทำจิตให้สงบเป็นสมาธิ
แล้วก็มองดูสิ่งที่เป็นปัญหาอยู่ แล้วคำตอบก็จะออกมา แม้โดยกฎ
ของอิทัปปัจจยตาเอง คำตอบจะออกมาปรากฏเป็นการตรัสรู้้อย่าง
แจ่มแจ้ง โดยกฎของอิทัปปัจจยตาเอง

หนึ่งชั่วโมงแล้ว พุดมากกว่านี้พวกอัดเทปเขาไม่ยอม เขาหาว่า

ผมทำให้เขาลำบาก นี่ก็ต้องจบเวลาหนึ่งชั่วโมงทุกที

คุณสังเกตดูก็จะเห็นว่า คำว่าอิทัปปัจจยตา มันถูกเก็บซ่อนไว้ในพระไตรปิฎก อยู่ในตู้หนังสือรกๆ ในพระไตรปิฎก ไม่เอามาพูดจากัน เพิ่งมีมาพูดจากันเมื่อเราไปเอามา เหมือนกับปัดฝุ่นเอามาให้ใช้กัน พออ่านหนังสือเก่าๆ ดู หนังสือเก่าๆ ที่เขียนกันไว้เก่าๆ แต่งกันไว้เก่าๆ สอนกันไว้เก่าๆ ไม่มีคำว่าอิทัปปัจจยตา อย่างดีก็มีคำว่า ปฏิจจสมุปบาท แต่น้อยมาก เพราะเป็นเรื่องที่เข้าใจไม่ได้และก็ไม่ค่อยได้เอามาพูดกันถึงเรื่องว่าปฏิจจสมุปบาท ก็เลยยังน้อยอยู่ และคำว่าอิทัปปัจจยตาดูจะไม่มีเลย เดียวนี้มันจำเป็นที่จะต้องใช้คำนี้แล้ว ใช้คำอื่นแทนมันไม่พอ มันไม่ตรง ถ้าใช้ให้เต็มยศก็ต้องใช้ว่า “อิทัปปัจจยตาปฏิจจสมุปบาท” พระพุทธเจ้าท่านก็ใช้คำนี้ อิทัปปัจจยตาปฏิจจสมุปบาท เขาใช้คำแทนแทนกันว่าอนัตตาบ้าง ตถตาบ้าง อวิตตตาบ้าง อนัญญตตาบ้าง แทนอิทัปปัจจยตา

ความไม่มีตัวตน มีแต่กระแสนิ่งแต่งตามกฎของธรรมชาติที่เรียกว่ากฎอิทัปปัจจยตา ถ้าเหลียวไปทางไหน บน-ล่าง-ซ้าย-ขวา-หน้า-หลัง เห็นแต่ไหลเรื่อยไปโดยกระแสอิทัปปัจจยตา นั่นแหละคือเห็นธรรมะ คนนั้นเห็นธรรมะ เห็นพระพุทธเจ้า เห็นธรรมกาย เห็นสิ่งสูงสุด

พยายามให้เห็นกว่านี้ เห็นชัดกว่านี้ เดียวนี้มันเป็นเพียงเงาๆ

เพิ่งได้ฟังครั้งแรก เพิ่งเข้าใจครั้งแรกมันไม่เห็นชัด เหมือนกับว่าจะ
เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งชำนาญ ต้องไปทำให้มากต้องไปทำให้ชำนาญ
มันวัดได้สอบไล่ตัวเองได้ ถ้ายังยินดียินร้ายอยู่ ยังเห็นอะไรเป็นของ
แปลกประหลาดอยู่ จะไม่เห็น ถึงแม้ว่าทางวิทยาศาสตร์ปัจจุบัน
เขาจะค้นพบอะไรออกมา เรายังรู้สึกแปลกประหลาดอยู่ ก็แปลว่า
เรายังไม่เห็นอิทัปปัจจยตา ถ้าเห็นว่าการไปโลกพระจันทร์ได้เป็นเรื่อง
เด็กเล่น นั่นคือเห็นอิทัปปัจจยตา

เข้า ปิดประชุม.

ทำให้ถูกต้องเสียใหม่ในอิทัปปัจจยตาปัจจุบัน

อิทัปปัจจยตาปัจจุบั^นนี้แหละ
เป็นเหตุแห่งสุขและทุกข์ของเรา

แม้มันจะมีกรรมเก่าที่เป็นเหตุให้สุขให้ทุกข์อย่างไรมา
เราก็แก้ไขปรับปรุงเสียใหม่ได้ด้วยอิทัปปัจจยตาปัจจุบัน

อิทัปปัจจยตานิมนจะทำลายกรรมทั้งหลาย
จนอยู่เหนือกรรม จนสิ้นกรรม

อิทัปปัจจยตาเป็นกฎธรรมชาติ
มีความหมายที่สำคัญก็คือว่า
เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี

 BIA

